

A KIADÓ KÍNÁLATÁBÓL

PAVEL FLORENSZKIJ

A kultusz filozófiája

Pavel Florenszkij pravoszláv teológus, pap, filozófus, matematikus, muzeológus, esztéta és mérnök volt – valóságos polihisztor. A kultusz filozófiája, az orthodox egyházatyák tanításaira alapozott, töredékesen fennmaradt műve olyan egységes keretben tárja fel a kereszt, a templom, a szentségek és a szertartások mély értelmét, mely a vallási kultusz és a modern szekularizált kultúra mai együttélését új megvilágításba helyezi. Florenszkij szenvedélyes előadasmódja igazi irodalmi élmény. A teológiai háttér megértését jegyzetek és utószó segíti.

„A keresztény kultuszban lehet egyáltalán nem hinni, azaz kívül állni a keresztény valláson. De a keresztény valláshoz tartozni azt jelenti, hogy hittel venni részt a kultuszban. Ekkor nincs helye a könnyelmű viszonyoknak, az afféle léhaságnak, amire kevesen nem hajlamosak. Az ószövetségi kultusz félelmet kényszerít ki a maga monumentalitásával; a keresztény kultusz annyira vált – úgymond – testessé, amennyire a mi parányi, mondhatni, játékszernyi templomainkban elért. Bár lényege szerint szikrázó-villámló és perzselő, de – ritka kivételektől eltekintve – nem fed fel nyilvánvalóan félelmetes nagyságát, nem követeli bámulatunkat, hanem inkább hitünk mélyén honol. De szerénysége mégse tévesszen meg bennünket, és ne kezeljük őt, a noumenális lényt túlzott bizalmaskodással: ne hagyjuk kiveszni az Istenfélelmet!”

ALAIN BADIOU

Szent Pál

Az egyetemesség apostola

Szent Pál alakjának korszerűsége az utóbbi évtizedek filozófusainak és művészeinek egyaránt kiindulópontjává vált, mai mondanivalójuk veretes hivatkozási alapjává.

Szent Pál bár apostol, de nem tanítvány, nem beszéli el a Jézus-történetet, csak egyet állít: Jézus feltámadt és megváltott minket. Amiképpen az akkorit, azonképpen a mait, amiképpen a zsidókat, azonképpen a görögöket.

„Meg kell magyaráznunk, miért tulajdonítunk ennek a távolinak filozófiai közelséget, a valós ilyen mesei megerőszakolása miatt szolgál közvetítésként számunkra, amikor itt és most az egyetemes helyreállításáról van szó a maga tisztán világi mivoltában.”

„Ami minket illet, egy olyan szinguláris összefüggés ragad meg Pál művében, amely formálisan leválasztható a meséről, és igazából Pál leleménye: egy olyan összefüggés, amely átjárást nyit egy, az alanyra vonatkozó kijelentés és egy, a törvényre vonatkozó kérdés között. Mondjuk úgy, Pál azt kutatja, milyen törvény strukturálhat egy alanyt, aki minden identitástól megfosztva egy olyan eseményen függ, amelynek egyetlen »bizonyítéka« éppen az, hogy egy alany állítja.”

ANNE LISE MARSTRAND-JØRGENSEN

Hildegard I.

A középkorról alkotott elképzeléseink kevés írott emléken alapulnak, így a hajdani apátnő, Hildegard von Bingen jelentős kordokumentumot hagyott ránk a 11–12. századi nő sorsáról, kitörési lehetőségeiről. Hildegard tehetsége csak másodlagosan jelenhetett meg a művészetben és tudományban, elsődlegesen a hit inspirálta víziókban manifesztálódott.

A fiatal dán író nő filmszerűen láttatja velünk a középkori környezetet, és drámai hatással számol be Hildegard különleges életútjáról, vízióiról, illetve a férfiak által uralt egyházba való beilleszkedésről. S hogy vajon Isten, avagy a sátán inspirálja látnoki képességét, az a történet 2016 őszére várható folytatásában fog az olvasó elé tárulni.

ERIK HORNUNG

Az egy és a sok

Az óegyiptomi istenvilág

„Szívügyem volt a kérdés, hogyan képzelték el az ősi Egyiptom lakói az isteneket vagy egy istent... Az egyiptomi vallástörténetben mindig újra és újra az egység és a sokaság komplex játékába ütközünk, és ebben az »és« a döntő.

Utunk látóhatárán reményeink szerint szem előtt tartjuk azt a kérdést, amely messze Egyiptomon túl az ember ön- és világtértékelése szempontjából jelentőséggel rendelkezik:

Mi tulajdonképpen az isten? Mit jelent a benne hívó embernek? Mi lép a kereső elé ebben az olyannyira személyes formában mint válaszoló Te, ebben a létezését meghatározó párbeszédben?”

Erik Hornung 1933-ban született, vezetése alatt állt 1998-ig, a *professor emeritus* cím elnyeréséig a Bázeli Egyetem Egyiptológia Tanszéke; az egyiptomi történelem és kultúra témakörében számos mű szerzője.

PETER SLOTERDIJK

Harag és idő

Politikai-pszichológiai kísérlet

Peter Sloterdijk gondolkodása és írásos munkája összetéveszthetetlen ismertetőjegyének tekinthető, hogy még a legaktuálisabb kérdéseket is azok távolba nyúló történetébe ágyazza. A szerző így jut el a jelenkori „emberi állapot” újrameghatározásaiig, amelyet egy eddig ismeretlen nézőpontból világít meg, illetve amely váratlan – vagy előre nem sejtett – összefüggések feltárásához segíti őt hozzá.

Sloterdijk új könyve a harag témakörével foglalkozik, amelynek következményei a harcban, az erőszakban és az agresszióban csapódnak le. Az európai hagyomány kezdetének tekinthető, az *Iliász* elején olvasható mondat a „harag” szóval kezdődik. Ebben a szövegben a harag baljós erőként jelenik meg, ám mégis nagyrabecsülés övezi, mivel hősöket hív életre. Vajon hogy történhetett, hogy nem sokkal ezután a görög poliszban csak igen szűk korlátok között lehetett létjogosultsága? S mi magyarázza, hogy a későbbi kulturális tradíciók keretei között kibontakozhatott „a harag szentsége”, s ezzel együtt az igazságosság első fogalma? Továbbá: hogy képzelhetjük el a harag kommunista világbankját? És mi vezetett odáig, hogy az igazságosságot mint alapértéket szem előtt tartó társadalmak minden lehetséges összefüggésből száműzték a haragot? S vajon mit mondhatunk annak visszatértéről a 21. század kezdetén?

Peter Sloterdijk erre a következő választ körvonalazza: *„Nagyszabású politika csak egyensúlyozó gyakorlatok módjára valósítható meg. Az egyensúlyozás azt jelenti, hogy nem térünk ki egyetlen szükségszerű harc elől sem, miközben egyetlen fölöslegeset sem provokálunk ki. Továbbá azt is, hogy nem adjuk fel a versenytűtést az entropikus folyamatokkal, mindenekeelőtt a környezetrombolással és a demoralizálódással.”*